

PŘÍSPĚVEK KE KVĚTENĚ KÓTY JÍVY, DOMINANTNÍHO KOPCE „STAROPACKÝCH HOR“

Floristic report of the hill Jíva, the dominant peak of „Staropacké hory“ upland

Vojtěch LANTA¹, Tomáš LEHOTSKÝ², Petra SVOBODOVÁ³

¹ Botanický ústav AVČR, Dukelská 135, 379 82 Třeboň; e-mail: lanta@bf.jcu.cz

² Katedra geologie, Univerzita Palackého, Třída Svobody 26, 77 200 Olomouc

³ Biologická fakulta JČU, Branišovská 31, 370 05 České Budějovice

N o m e n k l a t u r a : KUBÁT et al. 2002, MORAVEC et al. (2000)

Podnětem k napsání tohoto příspěvku byla návštěva zachovalého suťového lesa v území silně poznamenaném velkoplošnými výsadbami smrků a intenzivním zemědělstvím. Zachovalý suťový les se nachází na svazích kopce Jíva, který představuje dominantu Staropackých hor (okres Semily). Snahou příspěvku je podat floristický záznam kopce Jíva a jeho okolí a podat informaci o výskytu vegetace suťového lesa.

Geomorfologická a geologická charakteristika lokality Jívy a jejího okolí

Zájmové území leží ve Staropacké vrchovině, patřící ke střední části Podkrkonošské pahorkatiny (DEMEK et al. 1987). Oblast má ráz ploché vrchoviny se strukturně denudačním reliéfem svědeckých vrchů a asymetrických hřbetů. Ve vrcholových částech jsou strukturně podmíněné zarovnané povrchy s kryogenními tvary. Nejvyšším bodem je Stráž 630 m, významnými body jsou Čistecská hůra 587 m, Hůra 557 m a Jíva 568 m. Reliéf svědeckých vrchů Kozince (607 m n. m.) a Staropacké hory (578 m n. m.) je význačný svým geologickým podložím (prvohorní vyvřeliny a melafyry).

V geologické stavbě dominují permské čistské pískovce, červenohnědé pískovce, které představují svrchní část vrchlabského souvrství. Kóta Jíva a její okolí je budována převážně bazaltoandezity. Místa se vyskytují vulkanoklastické sedimenty.

Flóra

Floristický výzkum nebyl prováděn soustavně. Publikovány dosud byly jen údaje o významnějších nálezech rostlin ve Staropackých horách a to konkrétně nálezy v širším okolí obce Levínské Olešnice, včetně botanicky zajímavého kopce Kozinec u Vidochova (BAUDYŠ 1924, KREJČÍK 1950, BUŘIL et al. 1950, FIEDLER 1975, PROCHÁZKA 1977). PROCHÁZKA (1980) diskutuje o záznamech *Arctostaphylos uva-ursi* v Karlově a na Jívě, zveřejněnými A. POKORNÝM (Vlastivědný sborník Novopacko, část Rostlinstvo, 1924), a dospívá k závěru, že údaje vzhledem k neexistujícím dokladům a neověření lokalit nejsou věrohodné. Fytogeograficky spadá širší okolí Jívy do 56b. Jilemnického Podkrkonoší (SKALICKÝ 1988).

Celkem bylo ve studovaném území zaznamenáno 240 druhů rostlin. Flóra území reprezentuje soubor většinou mezofilních taxonů se širokou ekologickou amplitudou. Melafyrový substrát v okolí kóty Jívy a skalní výstupky na Fejfarově kopci zapříčiňují výskyt teplomil-

nějších druhů (*Ajuga genevensis*, *Arenaria serpyllifolia*, *Crepis capillaris*, *Coronilla varia* aj.). Kyselý substrát (červenohnědé pískovce) na úpatí Jívy podporuje výskyt acidofytů. Suťovitý charakter SZ svahu Jívy umožnil rozvoj suťového lesa s nitrofilními druhy.

Navštívené lokality (viz obr. 1)

1. Tample: louka u železničního přejezdu v Tampli, směr na Bělou u Staré Paky, asi 0,5 km JZ od železniční zastávky, cca 390 m n. m.
2. Tample: okraj lesa Bělského kopce, severní svah, cca 450 m n. m.
3. Tample: cesta z Bělského kopce na JZ úpatí Jívy, cca 465–475 m n. m.
4. Tample: vrcholek Jívy, cca 560 m n. m.
5. Tample: louka na vrcholku Fejfarova kopce a okolí, lesní lemy, cca 490 m n. m.
6. Tample: okolí Fejfarova melafyrového lomu, 1,3 km JV od železniční zastávky, cca 470 m n. m.
7. Tample: zaříznuté údolí mezi Jívou a Fejfarovým kopcem, asi 400 m S od vrchlu Jívy, cca 470 m n. m.
8. Tample: SZ svah Jívy, suťový les, 520–560 m n. m.
9. Tample: polní plevel a ruderalní druhy na S úpatí Fejfarova kopce, 450–470 m n. m.

Seznam druhů

Následující přehled je soupisem všech druhů cévnatých rostlin zaznamenaných autory v srpnu až září 2001.

Acer platanoides: 2, 4, 5, 7. *Acer pseudoplatanus*: 4, 7, 8. *Actaea spicata*: 8. *Aegopodium podagraria*: 5, 6, 8. *Aesculus hippocastanum*: 3. *Agrostis capillaris*: 5, 9. *Agrostis gigantea*: 9. *Agrostis stolonifera*: 2. *Ajuga genevensis*: 4. *Ajuga reptans*: 4, 6. *Allium oleraceum*: 1. *Alnus glutinosa*: 5, 7. *Angelica sylvestris*: 7. *Anthoxanthum odoratum*: 1, 2. *Anthriscus sylvestris*: 2, 7, 8. *Anthyllis vulneraria*: 5. *Arenaria serpyllifolia*: 5. *Arrhenatherum elatius*: 1, 5, 9. *Artemisia vulgaris*: 5. *Asarum europaeum*: 7. *Astragalus glycyphyllos*: 4, 5. *Athyrium filix-femina*: 2, 7. *Atriplex patula*: 9. *Avenella flexuosa*: 2, 3, 4, 6.

Barbarea vulgaris: 5. *Betula pendula*: 2, 7.

Calamagrostis villosa: 3. *Calamintha clinopodium*: 4, 5. *Campanula patula*: 2, 5. *Campanula rapunculoides*: 1, 9. *Campanula rotundifolia*: 1, 5. *Campanula trachelium*: 8. *Cardaminopsis arenosa*: 5. *Carex leporina*: 8. *Carex muricata* subsp. *contigua*: 4, 5. *Carex pallescens*: 8. *Carex sylvatica*: 7. *Carlina acaulis*: 5. *Carpinus betulus*: 7. *Carum carvi*: 1. *Centaurea jacea*: 5. *Centaurea scabiosa*: 5. *Cerastium holosteoides*: 2, 4, 5. *Chaenorhinum minus*: 1. *Chaerophyllum aromaticum*: 7. *Chamaerion angustifolium*: 3, 6. *Chamomilla suaveolens*: 9. *Chelidonium majus*: 8. *Chenopodium album*: 9. *Chenopodium ficifolium*: 9. *Chrysosplenium alternifolium*: 7. *Cichorium intybus*: 4, 5. *Cirsium arvense*: 1. *Cirsium palustre*: 4, 5. *Cirsium vulgare*: 4. *Convallaria majalis*: 4, 5. *Convolvulus arvensis*: 9. *Cornus mas*: 4 (ve dvacátých letech 20. století vysazovaný). *Coronilla varia*: 4, 5. *Corylus avellana*: 4. *Crepis biennis*: 5. *Crepis capillaris*: 5. *Cruciata glabra*: 5. *Cruciata laevipes*: 4. *Daucus carota*: 5.

Dentaria enneaphyllos: 8. *Deschampsia cespitosa*: 2, 3, 4, 7, 9. *Dianthus deltoides*: 1, 5. *Dryopteris dilatata*: 8. *Dryopteris filix-mas*: 2, 7, 8.

Echium vulgare: 4. *Elytrigia repens*: 5. *Epilobium ciliatum*: 5. *Epilobium lamyi*: 1. *Epilobium montanum*: 1, 6, 8. *Epipactis helleborine*: 4, 6. *Equisetum arvense*: 1, 5. *Equisetum sylvaticum*: 2, 3. *Erodium cicutarium*: 8. *Euphorbia cyparissias*: 4, 5. *Euphorbia helioscopia*: 9.

Fagus sylvatica: 5, 7. *Festuca gigantea*: 6, 8. *Festuca rubra*: 2, 5. *Filaginella uliginosa*: 9. *Fragaria moschata*: 3, 5. *Fragaria vesca*: 5. *Fraxinus excelsior*: 7, 8.

Galeobdolon montanum: 4, 8. *Galeopsis pubescens*: 4, 6. *Galeopsis tetrahit*: 5, 9. *Galium album*: 1, 5. *Galium aparine*: 1, 9. *Galium odoratum*: 3, 4, 6, 8. *Galium palustre*: 7. *Galium pumilum*: 6. *Galium rotundifolium*: 8. *Galium verum*: 5. *Geranium columbinum*: 5. *Geranium phaeum*: 7. *Geranium pratense*: 3. *Geranium robertianum*: 4, 6. *Geum urbanum*: 4, 5, 7. *Glechoma hederacea*: 5. *Gymnocarpium dryopteris*: 8.

Heracleum sphondylium: 2, 3, 9. *Hieracium lachenalii*: 2, 5. *Hieracium laevigatum*: 2, 6. *Hieracium murorum*: 2, 4, 6. *Hieracium sabaudum*: 4. *Holcus lanatus*: 4. *Holcus mollis*: 3. *Hordylemus europaeus*: 8. *Hypericum maculatum*: 5. *Hypericum perforatum*: 4, 5. *Impatiens noli-tangere*: 4. *Impatiens parviflora*: 1.

Juglans nigra: 3.

Knautia arvensis: 2, 5.

Lactuca serriola: 5. *Lamium maculatum*: 8. *Lamium purpureum*: 9. *Lapsana communis*: 9. *Larix decidua*: 2, 4. *Lathyrus pratensis*: 1, 5. *Lathyrus vernus*: 8. *Leontodon autumnalis*: 5. *Leontodon hispidus*: 5. *Leucanthemum ircutianum*: 4, 5. *Linaria vulgaris*: 1, 4, 5. *Lolium perenne*: 2, 3, 9. *Lotus corniculatus*: 5. *Lupinus polyphyllus*: 1, 3. *Luzula campestris*: 1, 3, 5. *Luzula luzuloides*: 2, 4, 8. *Luzula pilosa*: 2, 6. *Lysimachia nemorum*: 1. *Lysimachia nummularia*: 7.

Maianthemum bifolium: 3, 4. *Matricaria maritima*: 9. *Melampyrum nemorosum*: 3. *Melampyrum ratense*: 2, 6. *Melampyrum sylvaticum*: 2, 5, 6. *Melandrium album*: 6. *Melica nutans*: 3. *Mentha arvensis*: 9. *Mercurialis perennis*: 8. *Moehringia trinervia*: 8. *Mycelis muralis*: 4, 6, 8. *Myosotis arvensis*: 5, 9.

Omalotheca sylvatica: 5. *Origanum vulgare*: 3, 5. *Oxalis acetosella*: 2, 5, 6.

Padus avium: 1, 5. *Petasites albus*: 7. *Phleum pratense*: 1, 2, 3, 5, 9. *Picea abies*: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. *Pimpinella major*: 2, 5. *Pimpinella saxifraga*: 2, 5. *Pinus sylvestris*: 4. *Plantago lanceolata*: 2, 3, 5, 9. *Plantago media*: 2, 5. *Poa annua*: 5. *Poa compressa*: 1. *Poa nemoralis*: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. *Poa pratensis*: 1, 5, 9. *Poa trivialis*: 1. *Polygonum amphibium*: 9. *Polygonum aviculare*: 9. *Polygonum bistorta*: 9. *Polypodium vulgare*: 8. *Populus tremula*: 2, 5. *Potentilla argentea*: 5. *Potentilla erecta*: 1, 2, 5. *Primula elatior*: 8. *Prunella vulgaris*: 1, 4, 5. *Prunus spinosa*: 3, 5. *Pulmonaria obscura*: 6, 8. *Pyrola minor*: 4, 6.

Quercus robur: 3.

Ranunculus acris: 1, 2, 5. *Ranunculus repens*: 7, 8. *Raphanus raphanistrum*: 9. *Rosa canina*: 4, 5. *Rumex acetosa*: 3, 5, 9. *Rumex acetosella*: 2, 4. *Rumex obtusifolius*: 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9. *Rumex sanguineus*: 1.

Salix caprea: 2, 6, 7. *Salix triandra*: 1. *Sambucus ebulus*: 1. *Sambucus nigra*: 1, 9.

Sambucus racemosa: 2, 3, 4. *Sanguisorba officinalis*: 1, 5. *Sarothamnus scoparius*: 3. *Scirpus sylvaticus*: 7. *Scleranthus annuus*: 9. *Scrophularia nodosa*: 2, 4. *Sedum telephium* agg.: 1, 5. *Senecio fuchsii*: 2, 3, 4, 5, 6. *Senecio jacobea*: 5. *Senecio sylvaticus*: 4. *Sieglingia decumbens*: 1.

Sonchus arvensis: 5. *Sorbus aucuparia*: 2, 4. *Spergula arvensis*: 9. *Stachys palustris*: 9. *Stachys sylvatica*: 7. *Stellaria graminea*: 2, 5. *Stellaria media*: 2, 3, 4, 8, 9. *Stellaria nemorum*: 7.

Tanacetum vulgare: 5. *Tilia cordata*: 4. *Torilis japonica*: 3, 5. *Tragopogon pratensis*: 1. *Trifolium arvense*: 5. *Trifolium aureum*: 5. *Trifolium dubium*: 5. *Trifolium hybridum*: 2. *Trifolium medium*: 2, 5. *Trifolium pratense*: 2, 5, 9. *Trisetum flavescens*: 1, 2, 3, 5, 9. *Turritis glabra*: 6. *Tussilago farfara*: 5.

Urtica dioica: 3, 5, 6, 7, 8, 9.

Vaccinium myrtillus: 2, 3, 4, 6. *Vaccinium vitis-idaea*: 6. *Veronica chamaedrys*: 1, 4, 5. *Veronica officinalis*: 4. *Veronica serpyllifolia*: 2, 4. *Vicia angustifolia*: 5. *Vicia cracca*: 1, 3, 4, 5, 9. *Vicia dumetorum*: 8. *Vicia hirsuta*: 5. *Vicia sepium*: 2, 3, 5. *Vicia sylvatica*: 5. *Vicia tetrasperma*: 5. *Viola arvensis*: 1, 5. *Viola canina*: 1. *Viola reichenbachiana*: 2, 4, 5, 6. *Viola riviniana*: 4, 5.

Vegetace

Převládajícím typem studovaného území jsou lesy. Většina z nich byla přeměněna na kulturní porosty *Picea abies* a *Betula pendula*. Přírozené lesní porosty se dochovaly v podstatě jen na suti severozápadního svahu Jívy. Mapa potenciální přírozené vegetace (NEUHÄUSLOVÁ et al. 2001, MIKYŠKA et al. 1968) na území Staropackých hor uvádí společenstvo svazu *Luzulo-Fagion* LOHMEYER et TÜXEN in TÜXEN 1954.

Na lokalitě č. 8, na úpatí Jívy, kde dochází k hromadění skeletovitého materiálu, jsme zaznamenali asociaci *Mercuriali-Fraxinetum* (KLIKA 1942) HUSOVÁ in MORAVEC et al. 1982 ze svazu *Tilio-Acerion* KLIKA 1955 em. HUSOVÁ in MORAVEC et al. 1982. Společenstvo je charakterizováno vysokou pokryvností druhů *Mercurialis perennis* a *Galeobdolon montanum* a výskytem nitrofilních druhů *Urtica dioica* a *Geranium robertianum*. Poměrně hezky je vyvinut jarní aspekt s diferenciálními druhy *Dentaria enneaphyllos*, *Hordelymus europaeus* a *Pulmonaria obscura*.

Snímek 1: 3.8.2001, suťový les na SZ svahu Jívy, 550 m n. m., 60', pokryvnost $E_3=40\%$, $E_2=1\%$, $E_1=70\%$, $E_0=15\%$.

E_3 : *Fraxinus excelsior* 2, *Picea abies* +;

E_2 : *Crataegus* sp. +;

E_1 : *Mercurialis perennis* 3, *Galeobdolon montanum* 2, *Dentaria enneaphyllos* 1, *Senecio fuchsii* 1, *Impatiens noli-tangere* +, *Pulmonaria obscura* +, *Urtica dioica* +, *Lamium maculatum* +, *Carex sylvatica* +, *Galium odoratum* +, *Dryopteris filix-mas* +, *Mycelis muralis* +, *Geranium robertianum* +, *Fraxinus excelsior* (juv.) +, *Hordelymus europaeus* r, *Actaea spicata* r, *Mycelis muralis* r, *Luzula luzuloides* r, *Acer pseudoplatanus* (juv.) r, *Dryopteris dilatata* r, *Festuca gigantea* r, *Primula elatior* r, *Galium rotundifolium* r.

Summary

240 vascular plant species were found in the upland study area of „Staropacká vrchovina“. The flora of the territory represents a set of mostly mesophilous species with a broad ecological amplitude. Thermophilous species were discovered, observed on melafyre substrate in the vicinity of the „Fejfarův kopec“ hill. Sand soils enable the occurrence of acidophilous plants on hillsides. The development of scree woodlands with nitrophilous species present was obvious on the north-west slopes of „Jíva“ hill. The land survey was provided between August and September 2001.

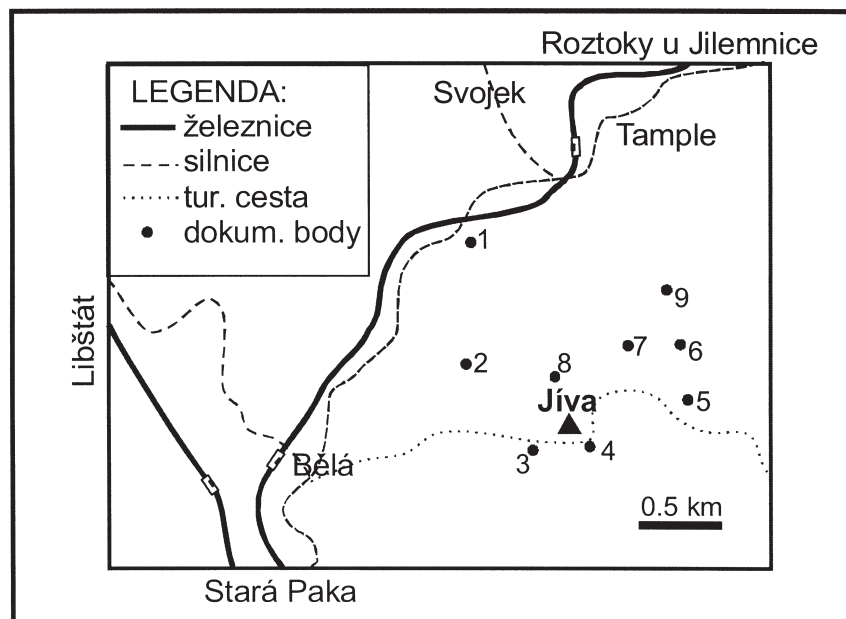
Literatura

- BAUDYŠ E., 1924: Příspěvek ke „Květeně porůčí Cidliny a Mrliny“. *Sborník Klubu přírodovědeckého v Brně*, 6: 44-71.
- BUŘIL V., HADAČ J., KAREL J. et al., 1950: Nové zajímavé lokality ze severovýchodních Čech. *Zemědělský ústav v Hradci Králové*, 8: 17-34.
- COUBAL M. [red.], 1998: Geologická mapa ČR 1:50000, list 03-43 Jičín ČGÚ, Praha.
- DEMEK J. et al., 1987: Zeměpisný lexikon ČSR. Hory a nížiny. *Academia, Praha*.
- FIEDLER J., 1975: Fytocenologické poměry chráněných a k ochraně navržených území Jičínska. *Práce a Studie - Přír.*, 6-7: 11-15.

- KREJČÍK K., 1950: Nové lokality pro květenu Hořicka, Novopacka a Jičínska. *Českosl. Bot. Listy*, 3: 4-5.
- KUBÁT K. et al., 2002: Klíč ke květeně České republiky. *Academia, Praha*.
- MIKYŠKA R. et al., 1968: Geobotanická mapa ČSSR. 1. České země. *Academia, Praha*.
- MORAVEC J., HUSOVÁ M., CHYTRÝ M., NEUHÄUSLOVÁ Z., 2000: Hygrofilní, mezofilní a xerofilní opadavé lesy. *Academia, Praha*.
- NEUHÄUSLOVÁ Z. et al., 2001: Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky. *Academia, Praha*.
- PROCHÁZKA F., 1977: Orchideje Východočeského kraje, část III. *Práce a Studie - Přír.*, 9: 91-119.
- PROCHÁZKA F., 1980: Současné změny východočeské flóry a poznámky k rozšíření chráněných druhů rostlin. *Krajské muzeum Východních Čech v Hradci Králové, Hradec Králové*.
- SKALICKÝ V., 1988: Regionálně fytogeografické členění. In: HEJNÝ S. et SLAVÍK B. (eds.), *Květena České socialistické republiky 1*, p. 103-121, *Academia, Praha*.

Došlo: 23.3.2006

Obr. 1: Dokumentační body okolí kopce Jíva.

Fig. 1: Localization of the study area of „Jíva“ hill.

